

ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ В УКРАЇНІ на підтримку розширених програмних цілей у сфері економіки, зайнятості, соціального розвитку, освіти й навчання

Концепція державної системи професійної орієнтації населення, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України № 842 від 17 вересня 2008 року, визначає професійну орієнтацію як науково обґрунтовану систему взаємопов'язаних економічних, соціальних, медичних, психологічних і педагогічних заходів, спрямованих на активізацію процесу професійного самовизначення та реалізації здатності до праці особи, виявлення її здібностей, інтересів, можливостей та інших чинників, що впливають на вибір професії або на зміну виду трудової діяльності. Професійна орієнтація складається з професійної інформації, професійного відбору, професійної консультації та професійної адаптації.

Інституційний рівень

Закон України «Про зайнятість населення» гарантує всім громадянам право на безоплатні послуги з професійної орієнтації. Постанова Кабінету Міністрів України № 842 від 17 вересня 2008 року «Про затвердження Концепції державної системи професійної орієнтації населення» містить аналіз проблем у галузі професійної орієнтації, запропоновані шляхи їх розв'язання, а також пріоритети та очікування зацікавлених сторін щодо подальшого розвитку системи. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 469-р від 4 липня 2018 року «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції державної системи професійної орієнтації населення» містить перелік заходів, спрямованих на реалізацію Концепції з визначенням відповідальних за виконання, строків виконання, методів співпраці та фінансових ресурсів. Концепцією державної системи професійної орієнтації населення, затвердженою Постановою КМУ № 842 від 17 вересня 2008 року, визначено рівні організаційної структури державної системи професійної орієнтації населення та повноваження центральних органів виконавчої влади в управлінні системою на державному рівні.

Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2024 року акцентує увагу на оновленні змісту базової середньої освіти на основі компетентнісного підходу та формуванні ключових компетентностей для життя (стратегічна ціль 2.1), а також на здійсненні свідомого вибору професії та наданні учням можливостей для професійної орієнтації (стратегічна ціль 2.5). У документі також ідеться про модернізацію професійної освіти (ПО) (пріоритет 3) і забезпечення якісної вищої освіти та розвитку освіти дорослих у контексті навчання впродовж життя (пріоритет 4).

РОЗПОДІЛ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства: професійна орієнтація всіх соціальних груп незайнятого та зайнятого працездатного населення.

Міністерство соціальної політики: професійна орієнтація всіх категорій населення, що потребують соціального захисту.

Міністерство освіти і науки: професійна орієнтація дітей дошкільного, шкільного віку та молоді, яка навчається.

Міністерство молоді та спорту: професійна орієнтація молоді.

Міністерство охорони здоров'я: професійна орієнтація осіб зі стійким розладом функцій організму.

Міністерство оборони, Міністерство внутрішніх справ: професійна орієнтація допризовників, військовослужбовців і осіб, звільнених із військової служби.

Міністерство юстиції: професійна орієнтація засуджених до позбавлення та обмеження волі в установах виконання покарань. Міністерство у справах ветеранів: професійна орієнтація ветеранів війни, постраждалих учасників Революції Гідності, членів їхніх сімей.

Постачальники послуг професійної орієнтації: центри зайнятості, молодіжні центри, неурядові організації, центри розвитку кар'єри при закладах професійної освіти та університетах, заклади післядипломної освіти та підвищення кваліфікації, приватні профконсультанти, підприємства, медичні та реабілітаційні заклади, медико-соціальні експертні комісії, військові комісаріати, пенітенціарні заклади.

Співробітництво та координація

Діяльність у сфері профорієнтації координує Рада з питань професійної орієнтації населення, яка є дорадчим органом Кабінету Міністрів України. Головою Ради є Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства. До складу Ради також входять по одному заступнику Міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, Міністра освіти і науки, Міністра молоді та спорту, директор Державного центру зайнятості, а також академік-секретар відділення професійної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук, представники профспілок і їх об'єднань, громадських організацій, об'єднань організацій роботодавців. Організаційно-технічне забезпечення роботи Ради здійснює Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства за сприяння Державної служби зайнятості. Основними завданнями Ради є:

- координація роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади та їх взаємодії з органами місцевого самоврядування і сторонами соціального діалогу з метою надання населенню послуг професійної орієнтації;
- розроблення пропозицій і рекомендацій щодо підвищення рівня професійної орієнтації населення, її нормативно-правового, фінансового, матеріально-технічного, кадрового, наукового, методичного та інформаційного забезпечення.

Окрім координації на високому політичному рівні, яка відбувається в межах діяльності Ради з питань професійної орієнтації населення, також відбувається координація та співпраця в державному секторі та між державними й приватними зацікавленими сторонами на робочому рівні. Державною службою зайнятості розроблено Програму щодо професійної орієнтації на 2017—2020 роки. Починаючи з 2017 року, Державна служба зайнятості підписала ряд меморандумів про співробітництво з Міністерством соціальної політики, Міністерством юстиції, Державною міграційною службою, службами стабілізаційної підтримки та неурядовими організаціями на робочому рівні. Метою Програми є модернізація та розвиток системи організації професійної орієнтації в Державній службі зайнятості; посилення систематичної профорієнтації молоді з урахуванням потреб ринку праці України; запровадження інноваційних форм професійної орієнтації. Фінансування заходів із реалізації Програми щодо професійної орієнтації здійснюється коштом державного та місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Для впровадження дієвих механізмів співпраці у сфері професійної орієнтації молоді 3 червня 2019 року між Міністерством молоді та спорту, Міністерством освіти і науки, Міністерством соціальної політики та Державною службою зайнятості (центральною апаратурою) було підписано Меморандум про співробітництво. Продемонструвала свою ефективність державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2016—2020 роки, серед досягнень якої було створення в країні молодіжних центрів, впровадження програми самореалізації та розвитку молоді, налагодження співпраці з міжнародними партнерами. Концепція державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021—2025 роки базується на аналізі стану справ і проблем у сфері розвитку молоді України та на результатах попередніх програм. У ній враховано програмні вимоги та перспективи, встановлені Цілями сталого розвитку України до 2030 року. У Концепції приділено увагу навчанню молодих людей навичкам розвитку кар'єри, адаптації до постійних змін на ринку праці, покращенню готовності до трудової діяльності, підвищенню мобільності та інтеграції у світову молодіжну спільноту.

Український Пакт заради молоді — 2020 став найкращим в Україні прикладом партнерства між державним і приватним сектором, спрямованим на розв'язання проблеми працевлаштування молоді. Його підписання було ініційоване Центром «Розвиток КСВ» та Міністерством молоді та спорту у 2016 році. У рамках Пакту було започатковано 700 партнерських програм між представниками бізнесу й сектору освіти; проведено 100 форумів, круглих столів і тренінгів, у яких узяли участь понад 3000 молодих людей, освітян і роботодавців; підготовлено низку публікацій, практичних інструментів і навчальних програм; забезпечено 45 000 місць для стажування та першої роботи молоді. Пакт заради молоді — 2020 підписали 148 компаній, і близько 5000 молодих людей отримали менторську підтримку від провідних підприємств. У вересні 2020 року було підписано Український Пакт заради молоді — 2025, який удосконалює та доповнює новими підходами Пакт заради молоді — 2020. Метою нового Пакту є створення 20 000 місць для стажування та роботи української молоді, сприяння налагодженню 1000 партнерських програм між бізнесом і освітнім сектором, надання менторської підтримки роботодавцям для 1500 молодих людей.

Факти й статистика

Із січня по червень 2020 року на базі 2506 середніх загальноосвітніх шкіл було проведено 3192 заняття з побудови кар'єри, які охопили 66 825 учнів. За цей період понад мільйон осіб скористалися послугами професійної орієнтації та консультування, зокрема 660 000 безробітних і 145 000 молодих людей, що навчалися в різних закладах освіти.

Пріоритети зацікавлених сторін у сфері розвитку системи професійної орієнтації зазначено в низці стратегічних документів (Постанова «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції державної системи професійної орієнтації населення», Програма щодо професійної орієнтації на 2017—2020 роки, Програма «Молодь України» на 2021—2025 роки). До цих пріоритетів належать такі:

- надання професійної орієнтації відповідно до потреб, інтересів і здібностей осіб усіх вікових груп та з урахуванням нових тенденцій і викликів сучасного світу;
- цифровізація профорієнтаційних послуг;
- реалізація міжнародної молодіжної співпраці, сприяння інтеграції молоді в європейську та світову молодіжну спільноту, інформаційні та освітні кампанії щодо професійної орієнтації;
- використання приміщень закладів культури, бібліотек для діяльності молодіжних центрів (за відсутності інвестицій у відкриття нових центрів).
- координація та співробітництво державного, освітнього та бізнес секторів з питань забезпечення професійної орієнтації.

Організаційний рівень

Державна служба зайнятості (ДСЗ) об'єднує 25 регіональних центрів зайнятості, 95 базових та 429 філій регіональних центрів зайнятості по всій Україні, які надають безоплатні послуги з професійної орієнтації всім соціальним групам незайнятого та зайнятого працездатного населення. Відповідно до Постанови про стан реформування державної служби зайнятості № 181 від 21 грудня 2018 року, було створено інститут кар'єрного радника. Перші кар'єрні радники почали надавати свої послуги шукачам роботи та безробітним у державних центрах зайнятості з 2019 року.

Всеукраїнський молодіжний центр має мережу філій по всій країні. Його діяльність спрямована на самовизначення та соціальну адаптацію молоді, надання допомоги з працевлаштування і волонтерства, підвищення мобільності молоді та впровадження інноваційних практик у професійну орієнтацію молодих людей.

Неурядова організація «Центр «Розвиток КСВ» розробила онлайн-платформу Career Hub Ukraine, яка пропонує численні активності для розвитку кар'єри й можливості для професійної та особистісної самореалізації молоді в Україні. Широкий спектр ініціатив надає у різних форматах інформацію щодо майбутніх професій та надихає молодих людей розпочинати будувати власну кар'єру вже в шкільному віці.

Всеукраїнські об'єднання організацій роботодавців, всеукраїнські профспілки та всеукраїнські громадські організації сприяють професійній адаптації працівників на підприємствах, в установах і організаціях, а також їхньому професійному розвитку. Ці організації беруть участь у підготовці законопроектів та інших нормативних актів, що стосуються питань професійної орієнтації та професійної освіти. Вони також подають пропозиції щодо вдосконалення нормативної бази у зазначених сферах.

Наукові установи, як-от Національна академія наук України, Національна академія педагогічних наук України, здійснюють наукові дослідження у сфері професійної орієнтації на замовлення центральних органів виконавчої влади, розробляють освітні програми, методичні посібники, довідники тощо.

Форми та методи надання послуг професійної орієнтації включають: профорієнтаційні форуми, заходи «Career Talks», дні кар'єри, профорієнтаційні табори, квести, виставки, круглі столи, навчальні курси й заняття з психології; роботодавці проводять наради для практиків з професійної орієнтації, молодих людей та їхніх батьків; профорієнтаційні відео, плакати, фотографії та відеотури; профорієнтаційні інструменти, буклети й інформаційні брошури, зокрема буклети з питань професійної орієнтації та планування кар'єри для студентів і молоді, а також для фахівців, які допомагають молодим людям зробити усвідомлений вибір професії; технологічні інструменти з професійної орієнтації, зокрема онлайн-платформи для розвитку когнітивних і міжособистісних навичок, діагностичні тести тощо; всеукраїнські та регіональні навчальні курси для молодих робітників; всеукраїнські навчальні семінари для кар'єрних тренерів і консультантів.

КУЛЬТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

Професійна орієнтація надається неупереджено та з урахуванням індивідуальних потреб, інтересів і компетентностей, фактологічної інформації за результатами оцінювань та інформації ринку праці. Активно пропагується професійна освіта. Нормативно-правова база та реальний досвід демонструють, що всі партнери зацікавлені в активізації співпраці між закладами освіти, центрами зайнятості, молодіжними та неурядовими організаціями. Завдяки цьому покращується функціонування послуг професійної орієнтації, зокрема тих, що надаються в молодіжних центрах і центрах розвитку кар'єри. Велика кількість організацій беруть активну участь у розробленні пропозицій щодо професійної орієнтації, а також у створенні й фінансуванні сучасних освітніх просторів: навчально-практичних центрів, лабораторій, майстерень тощо.

Налагоджується культура моніторингу кар'єрних траєкторій та історії працевлаштування випускників навчальних закладів, яка слугує основою для розробки доказової політики та практики. Підхід, який переважає у сфері професійної орієнтації, полягає в зіставленні затребуваних професійних умінь і наявних кваліфікованих кадрів. Водночас надається сприяння самостійному керуванню власною освітою й кар'єрою. Це відображено в спробах переосмислити роль профорієнтаційних консультантів, які працюють із підлітками (менторство, коучинг, фасилітація та наставництво); пошуку шляхів підготовки шкільних консультантів, які відповідають за надання професійної орієнтації в тісній співпраці з місцевими роботодавцями та закладами вищої освіти; інтеграції молоді в суспільне життя країни шляхом підвищення рівня їхньої обізнаності, відповідальності, мобільності, економічної активності та сталості (соціальне, емоційне, громадянське виховання).

Одним із потенційних напрямів посилення професійної орієнтації є відкриття центрів розвитку кар'єри в усіх закладах вищої освіти. До сфери відповідальності таких центрів мають належати наведені нижче напрями:

- планування кар'єри студентів, їх навчання та відповідні консультації; загальнодоступна система моніторингу працевлаштування випускників;
- підвищення рівня компетентностей молоді, зокрема громадянських навичок для свідомого вибору кар'єри з урахуванням особистих зацікавлень, можливостей і потреб ринку праці;
- утілення рекомендацій українських і міжнародних експертів, молодіжного сектору Ради Європи, урахування досвіду Європейського Союзу щодо роботи з молоддю та рекомендацій ООН щодо підтримки молодих громадян в усіх сферах життя;
- активізація професійної орієнтації через ЗМІ.
-

Особистісний рівень

Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості щороку пропонує широкий вибір навчальних програм, курси професійної підготовки та вебіари для фахівців з професійної орієнтації. На онлайн-платформі SmartJob доступні безкоштовні інструменти для самооцінки когнітивних і міжособистісних навичок, а також представлено можливості з розвитку кар'єри та участі в міжнародних і всеукраїнських конференціях, круглих столах і форумах. Також пропонується електронна бібліотека приватних курсів і семінарів із особистісного та професійного розвитку. Для фахівців з професійної орієнтації не передбачено окремої освітньої кваліфікації, але більшість із них мають педагогічну або психологічну освіту.

Фахівці ДСЗ надають більшу частину послуг професійної орієнтації, зокрема здійснюють інформування про ринок праці, професійне консультування (допомогу з професійним самовизначенням), допомогу в пошуку роботи та розвитку навичок працевлаштування, проводять семінари й навчальні курси з розвитку міжособистісних навичок, навичок управління кар'єрою, здійснюють пошук працівників на замовлення роботодавців, а також супроводжують роботу відповідних фахівців у школах (переважно шкільних психологів). Усі фахівці ДСЗ, незалежно від своєї освіти, проходять регулярне підвищення кваліфікації в Інституті підготовки кадрів. Однак повсякденні виклики, з якими вони стикаються, працюючи у сфері професійної орієнтації, дають їм змогу вчитися на практиці. Вони постійно покращують свої навички у сфері інформаційних технологій, щоб допомагати й супроводжувати своїх клієнтів (наприклад, робота зі створенням відеореєстру). Фахівці ДСЗ співпрацюють із державними адміністраціями, організаціями роботодавців і підприємців, освітніми та науковими установами, бізнесом, громадськими та волонтерськими організаціями, а також з іншими зацікавленими сторонами.

Здатність фахівців ДСЗ задовольняти запити різних категорій клієнтів підкріплюється наявністю різноманітних методів надання послуг. ДСЗ надає послуги професійної орієнтації всім соціальним верствам населення, приділяючи особливу увагу людям з інвалідністю (фахівцям ДСЗ доступний окремий навчальний курс, створений у рамках проекту «Інклюзивний ринок праці для створення робочих місць в Україні»). Платформа SmartJob також дає їм можливість працювати з актуальною інформацією про ринок праці. Цей електронний ресурс для ефективного пошуку роботи інтегровано у веб-сайт ДСЗ. Він пропонує безкоштовні засоби професійної орієнтації у формі мотиваційних відеокурсів, відеоконсультацій і конструктора відеореєстру. За допомогою цього інноваційного інструменту громадяни можуть отримати кваліфіковану онлайн-консультацію з

КУЛЬТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

На практичному рівні професійна орієнтація характеризується великою командною роботою центральних, обласних і місцевих центрів зайнятості. Методи роботи практиків профорієнтації змінюватимуться, зокрема, під впливом нових підходів до професійного самовизначення, як-от спільна побудова професійної ідентичності у світі, що змінився після обмежувальних заходів у зв'язку з пандемією COVID-19.

У багатьох навчальних програмах для фахівців, які працюють із молоддю, велика увага приділяється професіоналізму та культурі забезпечення якості. Серед таких програм можна назвати програму «Молодіжний працівник», онлайн-тренінг, що проводиться Інститутом підготовки кадрів Державної служби зайнятості, вебіари та онлайн-курси для особистісного та професійного розвитку, програми міжнародних стажувань і навчання за кордоном для обміну досвідом.

розвитку кар'єри з огляду на поточні потреби місцевого, регіонального та національного ринків праці.

Фахівці ДСЗ пропонують різноманітні варіанти навчання й перепідготовки неупереджено, орієнтуючись на потреби клієнта. Щоб допомогти громадянам зробити правильний життєвий вибір щодо розвитку кар'єри, ДСЗ створила онлайн-платформу, яка містить безкоштовні інструменти для самооцінювання міжособистісних навичок, професійного навчання й розвитку. Зареєстровані користувачі (дорослі та підлітки) можуть перевірити свій рівень інтелекту, аналітичні здібності, логічне мислення, стресостійкість і пристосовуваність, вміння працювати в команді, емоційний інтелект, навички комунікації та підприємливості. Результати тестів можна обговорити з фахівцями місцевого центру зайнятості, які також допоможуть розробити план подальшого розвитку кар'єри.

За допомогою тренінгових програм Skills Lab для молоді (див. додаток), розвиток умінь і навичок можна краще пристосувати до потреб підприємств на ринку праці.

Шкільні фахівці зазвичай отримують підтримку від фахівців ДСЗ, яких запрошують у навчальні заклади для надання послуг професійної орієнтації. Шкільні фахівці здебільшого надають учням і батькам інформацію та поради щодо подальшої освіти та кар'єрних траєкторій. У деяких приватних школах також надаються консультації щодо вибору майбутньої професії.

Спеціалісти в центрах розвитку кар'єри при закладах професійної освіти та університетах проводять різноманітні заходи (як-от дні кар'єри та екскурсії на підприємства), зміцнюють співпрацю з місцевим бізнесом, заохочуючи роботодавців до створення місць для практичного навчання та стажування студентів, а також відстежують працевлаштування випускників.

Молодіжні працівники надають послуги професійної орієнтації та організовують різні заходи з розвитку навичок управління кар'єрою, інформаційні ініціативи, а також пропонують варіанти неформального навчання та волонтерства.

Пріоритетом зацікавлених сторін у реформі системи професійної орієнтації є забезпечення достатньої кількості компетентних фахівців по роботі з молоддю, включно з молодіжними працівниками; покращення якості профорієнтаційних послуг; збільшення кількості освітніх програм для фахівців, які працюють із молодими людьми, відповідно до сучасних потреб.

ДОДАТОК І: ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

На інституційному рівні настанови стратегії з планування та розвитку професійної орієнтації змістилися в напрямку цифровізації та впровадження інноваційних практик.

- Розділ «Кращі практики професійно-технічної освіти» на сайті Міністерства освіти і науки презентує 12 успішних кейсів різних закладів професійної освіти. Розділ регулярно оновлюється (<https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesiino-tehnichna-osvita/krashi-praktiki-profesiino-tehnichnoyi-osviti>).
- Другий і заключний етап всеукраїнського конкурсу професійної майстерності «WorldSkills Ukraine» було частково проведено в режимі онлайн із трансляцією на офіційному сайті (<http://www.worldskillsukraine.org/video-2020>) та офіційній сторінці WorldSkills Ukraine у фейсбуці.
- На офіційній сторінці МОН у фейсбуці розміщено 14 дописів із коротким описом конкретних професій, їх переваг і закладів, у яких можна отримати відповідні кваліфікації (#explainprofessions; <https://www.facebook.com/UAMON/>).

Що стосується профорієнтаційної роботи на рівні організацій, то значна частина діяльності перейшла в онлайн-формат.

- У період карантинних обмежень заклади ПО активізували свою профорієнтаційну роботу в ЗМІ (у пресі, на радіо й телебаченні, в Інтернеті, на носіях зовнішньої реклами). Інформація про навчальні заклади, професії та умови вступу розміщувалася на сайті osvitavukraini.com, на сторінках працівників закладів у фейсбуці та інстаграмі, на рекламних щитах. Вони також демонстрували рекламні відео на місцевих телеканалах, створювали сторінки для подання онлайн-заяв на вступ, робили профорієнтаційні відео, плакати, фотографії, а також відеотури.
- Більшість центрів зайнятості надають дистанційні послуги. Станом на кінець жовтня 2020 року майже 180 000 осіб узяли участь у понад 221 000 вебінарів про загальні аспекти працевлаштування, пошук роботи, написання резюме, проходження співбесід із роботодавцями, дистанційний розвиток професійних умінь із використанням цифрових технологій. Центри зайнятості надали в онлайн-форматі понад 374 000 інформаційних послуг із професійної орієнтації та працевлаштування; проведено близько 240 000 індивідуальних консультацій із вибору або зміни сфери діяльності (<https://www.dcz.gov.ua>).
- Донецький обласний центр зайнятості розробив додаток для смартфонів, призначений для інтерактивного надання послуг професійної орієнтації за шістьма напрямками: онлайн-тести; світ роботи (відео про професії, серія про пошук роботи, основи розвитку кар'єри, професійні консультації та майбутні професії); онлайн перелік шкіл, закладів ПО та університетів; відео про потрібні на місцевому ринку праці професії; портфоліо професійного розвитку; професійне консультування онлайн.
- Щоб мотивувати молодих людей дізнаватися більше про професії, на які є попит, Державна служба зайнятості влітку 2020 року запустила відеочелендж із професійної орієнтації під назвою #ХОЧЕШМОЖЕШДОІТ. Завдяки цьому челенджу в мережі можна було дізнатися про традиційні та інноваційні кар'єри на місцевому ринку праці. Відеоконтент створювали спеціалісти обласних і місцевих центрів зайнятості з усієї країни. До кінця жовтня 2020 року було записано 239 відеороликів про 121 актуальну професію. Усі ролики розміщено на YouTube-каналі ДСЗ (<https://www.youtube.com/channel/UCovhzi70dLAMg22u3eI5KFA/videos>).
- Центри ініціативи «Молодіжний працівник» адаптували фінський досвід ефективної цифрової комунікації та створили добірку порад щодо роботи з молоддю (<https://youth-worker.org.ua/library/porady-dlya-roboty-z-moloddyu-onlajn/>).
- Під час карантину, коли було неможливо проводити масові заходи, команда проекту «Місто професій» розробила онлайн-формат у вигляді відеоісторій про професії (https://www.youtube.com/channel/UCExjebbPfwfOBJVCKrvqJfA?view_as=subscriber).

На індивідуальному рівні, послуги професійного консультування перейшли в онлайн на електронну платформу ДСЗ, у додатки для смартфонів, а також у формат вебінарів, онлайн-тренінгів і семінарів.

ДОДАТОК II: ПРИКЛАДИ УСПІШНИХ ПРАКТИК

CAREER HUB

З 2017 року Центр «Розвиток КСВ» підтримує роботу онлайн-платформи Career Hub Ukraine, що присвячена плануванню кар'єри та працевлаштуванню молоді. Платформа використовується для цифрової комунікації в рамках ініціативи Українського пакту заради молоді та інших програм у сфері професійної орієнтації. На платформі публікуються новини й результати впровадження Українського пакту заради молоді - 2020, корисна інформація для молодих людей про кар'єру в різних галузях, освітні заходи та події, а також поради HR-фахівців. За підтримки Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні було розроблено та представлено на сайті унікальний каталог кар'єрних можливостей для молоді (work.careerhub.in.ua). Тут молоді люди можуть знайти актуальні програми стажувань, вакансії для людей без досвіду роботи, освітні та волонтерські програми від провідних роботодавців. Career Hub організовує численні освітні проєкти та профорієнтаційні конкурси, розробляє методичні рекомендації з профконсультування молоді в середній освіті, закладах ПО та університетах. Платформа комунікує з молодими людьми, вчителями, вченими та консультантами з розвитку кар'єри відповідно до останніх загальнодержавних програм і стратегій, запрошує брати участь в опитуваннях і обговореннях щодо створення національних стратегій і планів дій, які стосуються молоді.

Вебсайт: <https://careerhub.in.ua/>

Результати та показники ефективності

Досягнення Career Hub (2017-2020):

- створено сім інформаційних буклетів про кар'єру по 40 сторінок кожен: про сільське господарство, банківську справу, інформаційні технології, роздрібну торгівлю, право, металургію та гірничу галузь;
- підготовлено 45 уроків про побудову й розвиток кар'єри;
- до спільноти «Кар'єра мрії» залучено 177 українських шкіл;
- понад 10 000 українських школярів із 5-10 класів узяли участь в уроках кар'єри, і тепер краще підготовлені до того, щоб зробити свідомий вибір професії;
- на платформі реєструється від 3000 до 10 000 переглядів на місяць.

Проводиться конкурс «Моя кар'єра в Україні» (2016-2020), у рамках якого відбуваються різноманітні заходи (всукраїнські та регіональні конференції, конкурси й зустрічі, семінари та програми наставництва). У конкурсі взяли участь 5000 молодих людей. У молодіжних центрах, розташованих у різних містах країни, регулярно презентують навчальні програми Skills Lab. За весь час платформу Career Hub Ukraine відвідали понад 80 000 користувачів із різних регіонів України.

SKILLS LAB: ТРЕНІНГОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ МОЛОДІ

У 2018 році в рамках Українського пакту заради молоді - 2020 Центр «Розвиток КСВ» і Фонд ООН у галузі народонаселення за підтримки Міністерства молоді та спорту створили безкоштовні тренінгові програми для молоді (Skills Lab), спрямовані на розвиток навичок для успішного працевлаштування та створення бізнесу.

Програма «Skills Lab: успішна кар'єра» допомагає молодим людям розвинути навички управління кар'єрою для успішного працевлаштування. Вона базується на 10 найпотрібніших навичках за версією Всесвітнього економічного форуму 2020.

Програма «Skills Lab: власна справа» допомагає молодим людям розвинути навички для самозайнятості та створення бізнесу. Програма базується на сучасних підходах до створення й розвитку бізнесу: Design Thinking, Lean Canvas, Elevator Pitch тощо.

Вебсайт: <https://careerhub.in.ua/skills-lab/>

Результати та показники ефективності

Онлайн-курс розміщено на освітній платформі Центру «Розвиток КСВ» (impactorium.org). Курс являє собою вдосконалену версію програми Skills Lab, і його вже пройшли понад 700 молодих людей із різних регіонів.

Станом на 2020 рік у 16 українських містах було проведено 17 програм «Успішна кар'єра», яку закінчили понад 500 молодих людей.

Станом на 2020 рік у 14 українських містах було проведено 17 програм «Власна справа», яку закінчили понад 400 молодих людей.

МІСТО ПРОФЕСІЙ — МІЖНАРОДНИЙ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНИЙ ПРОЄКТ

Девіз цього проєкту — «кожна дитина отримує шанс реалізувати свій потенціал». З огляду на те, що українські підлітки часто обирають професії під впливом батьків, суспільства та штучного уявлення про «престижність», проєкт ставить перед собою завдання позбутися цих впливів і дати дітям можливість спробувати різні професії та зробити вибір самостійно. Ціль «Міста професій» — показати дітям різноманітні можливості, що існують на ринку праці.

У рамках проєкту в парковій зоні міста будується імпровізоване містечко. Діти будь-якого віку (від 1 до 18 років) отримують на вході до містечка паспорт і мають можливість «влаштуватися на роботу». У середньому в місті буває представлено від 90 до 150 професій. Кожну професію представляють справжні фахівці, як-от лікарі, поліціанти, пожежники, будівельники, програмісти, архітектори та інженери. У 2019 році у Львові було встановлено рекорд — тоді було представлено відразу 252 професії.

Вебсайт: <https://www.facebook.com/misto.profesiy>

Результати та показники ефективності

За період із 2013 по 2019 рік проєкт побував у 52 містах України. У проєкт вже взяли участь понад 1 млн українських дітей.

У 2018 та 2019 роках проєкт був також реалізований у Республіці Казахстан. У місті Нур-Султан (Астана) місто професій відвідала рекордна кількість дітей (понад 20 000 за 5 годин).

«НАВИЧКИ ДЛЯ УСПІШНОЇ КАР'ЄРИ» — ПРОФОРІЄНТАЦІЙНИЙ КУРС ДЛЯ ВИПУСКНИКІВ ЗАКЛАДІВ ПО

Центр «Розвиток КСВ» і Фонд ООН у галузі народонаселення за підтримки Міністерства молоді та спорту розробили комплексний навчальний курс з удосконалення кар'єрних навичок випускників системи ПО щодо управління власною кар'єрою. Завдання курсу — підготувати випускників до особистого і професійного зростання та розвитку компетентностей для успішної побудови власної справи.

Програма курсу складається з 30 занять і 5 модулів, які називаються «Моя успішна кар'єра в моїх руках», «Я можу знайти роботу моєї мрії», «Я вдало працевлаштовуюсь», «Я зростаю професійно», «Я знаю, як відкрити власну справу».

Вебсайт: <https://careerhub.in.ua/predstavniki-40-zakladiv-proftekhosvit/>

Результати та показники ефективності

У 2020 році пілотний курс впроваджується в закладах професійної освіти Вінницької, Тернопільської, Хмельницької та Чернігівської областей. У 2021 році його інтегрують у навчальні плани закладів ПО всієї країни. 15-22 вересня 2020 р. був проведений онлайн-тренінг для тренерів згаданого пілотного курсу, у якому взяли участь понад 70 вчителів із 40 закладів професійної освіти.

РЕГІОНАЛЬНІ ФОРУМИ «БІЗНЕС-МОЛОДЬ: ЕФЕКТ WOW ВІД СПІВПРАЦІ»

Центр «Розвиток КСВ», Міністерство молоді та спорту та Фонд ООН у галузі народонаселення у 2016 році започаткували проведення регіональних форумів «Бізнес-Молодь: ефект WOW від співпраці». Програма форумів передбачала підписання Пакту, проведення семінару для місцевих роботодавців, проведення презентацій компаній для молоді, розгляд практичних прикладів від провідних роботодавців, майстер-класи з працевлаштування.

Вебсайт: https://careerhub.in.ua/?s=WOW+&post_type=post

Результати та показники ефективності

З 2016 року форум було проведено в 16 містах України з метою залучення нових бізнес-партнерів до налагодження комунікації між роботодавцями та молодими людьми в різних регіонах. Загалом участь в обговореннях власних критеріїв вибору першої роботи та великих викликів у сфері працевлаштування у відповідному регіоні взяли участь понад 1500 учасників форумів. Крім того, вони мали змогу дізнатися про наявні можливості від місцевих роботодавців і розвинути свої практичні навички на семінарах і конкурсах із розв'язання кейсів.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ ФОРУМ «CAREER TALKS: НАВИЧКИ ДЛЯ УСПІХУ»

Щорічний всеукраїнський форум «Career Talks: навички для успіху» було започатковано для підбиття підсумків Українського Пакту заради молоді - 2020 та надихнути молодих людей розвивати свої професійні вміння й будувати кар'єру в Україні. Організаторами заходу виступили

Міністерство молоді та спорту України, Центр «Розвиток КСВ» та Фонд ООН у галузі народонаселення.

Вебсайт: <https://careerhub.in.ua/career-talks-3/>

Результати та показники ефективності

За три роки форум зібрав понад 400 активних молодих людей і натхненних доповідачів з усіх куточків України.

ФОРУМ «КАР'ЄРА ЗІ ШКОЛИ: ВИБІР І ПЛАНУВАННЯ»

З 24 по 25 вересня 2020 року вчетверте відбувся форум «Кар'єра зі школи: вибір і планування», який організували Міністерство молоді та спорту України, Центр «Розвиток КСВ» та платформа Career Hub у партнерстві з Міністерством освіти і науки та Державною службою зайнятості. Онлайн-форум мав такі цілі: обговорити питання та шукати рішення у сфері професійного самовизначення в Україні; познайомити учасників з інноваційними практиками надання молодим людям допомоги у виборі професії, освіти, а також плануванні кар'єри; обговорити поточні тенденції на ринку праці, зокрема зміни у зв'язку з пандемією та уповільненням економіки; напрацювати способи та дієві інструменти для вибору кар'єри на майбутнє. Під час панельних дискусій розглядалися нові підходи до професійного самовизначення у світі після карантинних обмежень, а також роль кар'єрних консультантів, які працюють із підлітками (наставництво, коучинг, фасилітація, менторство).

Вебсайт: <https://careerhub.in.ua/career-from-school2020/>

Результати та показники ефективності

Були представлені найкращі практики у сфері вибору професії, роботи в групах, проведення практичних вебінарів для вчителів і молодих робітників. У форумі взяли участь 300 осіб, включно з молодіжними працівниками, педагогами та психологами закладів середньої освіти.

АКТУАЛЬНІ ПРОЄКТИ ПІД ЕГІДОЮ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ

З 2016 року Міністерство спільно із соціальними партнерами проводить конкурс професійної майстерності WorldSkills Ukraine. Офіційними організаторами конкурсу виступають Міністерство освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти та Федерація роботодавців України, а підтримку надають Федерація металургів України та об'єднання підприємств «Укрметалургпром». У межах другої та фінальної стадії конкурсу WorldSkills Ukraine 2020 соціальні партнери провели профорієнтаційний вебінар для учнів 8-го й 9-го класів середніх шкіл Дніпропетровської, Донецької та Запорізької областей під назвою «Wow-путівник до світу професій». Розділ «Кращі практики професійно-технічної освіти» на сайті Міністерства освіти і науки презентує результати успішної роботи 12 різних закладів професійної освіти. Розділ регулярно поповнюється новою інформацією (<http://www.worldskillsukraine.org/video-2020/>).

Програма «EU4Skills: кращі навички для сучасної України» (2019-2023) надає підтримку реформі професійної освіти в Україні. Серед цілей цього проекту, який фінансується Європейським Союзом: модернізація закладів професійної освіти, закупівля обладнання, створення центрів професійної досконалості, центрів розвитку кар'єри, підготовка керівників і педагогів навчальних закладів у семи областях: Чернівецькій, Львівській, Миколаївській, Полтавській, Рівненській, Вінницькій і Запорізькій. Пізніше досвід цільових областей буде відтворено по всій країні (<https://mon.gov.ua/eng/news/eu-programme-eu4skills-supports-ukraine-reforming-system-vocational-education-and-training>).

Неурядовою організацією Educational Era (студія онлайн-освіти, яка створює онлайн-курси та супровідні матеріали) у 2020 році було розроблено курс «З учнями про освіту та кар'єру» у рамках мережі EducationUSA. Курс спрямовано на здобуття навичок професійного консультування та призначено для вчителів старших класів, шкільних психологів, молодіжних працівників, батьків та інших фахівців. Навчання проводиться дистанційно і є безкоштовним. Курс розраховано на вісім годин і складається з чотирьох модулів на теми консультування щодо самопізнання, вибору професії та неформальних освітніх можливостей. Він містить 18 відеолекцій, 4 інтерактивних тести, 3 плани уроків, презентації, додаткові матеріали і завершується кінцевим іспитом. За результатами цього курсу підвищення кваліфікації видається відповідний сертифікат. Курс розміщено на платформі ed-era.com (<https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EducationUSA+CO2502+2020/about>).

ДОДАТОК III: ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Закон України «Про зайнятість населення»: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

Постанова Кабінету Міністрів України № 842 від 17 вересня 2008 року «Про затвердження Концепції державної системи професійної орієнтації населення»

Концепція державної системи професійної орієнтації населення, затверджена Постановою КМУ № 842 від 17.09.2008: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/842-2008-%D0%BF#Text>

Розпорядження Кабінету Міністрів України № 469-р від 4 липня 2018 року «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції державної системи професійної орієнтації населення»: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/469-2018-%D1%80#Text>

Меморандум про співробітництво між Міністерством молоді та спорту, Міністерством освіти і науки, Міністерством соціальної політики та Державною службою зайнятості (центральною апаратурою) від 3 червня 2019 р.: <https://www.kmu.gov.ua/events/3-cher-vnya-tri-ministerstva-ta-derzhavna-sluzhba-zajnyatosti-pidpishut-memorandum-u-sferi-proforiyentaciyi-molodi>

Програма Державної служби зайнятості щодо професійної орієнтації на 2017-2020 роки: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0145568-17#Text>

Постанова ФЗДССУВБ «Про стан реформування державної служби зайнятості, зокрема запровадження інституту кар'єрного радника» № 181 від 21 грудня 2018 року: <https://www.dcz.gov.ua>

Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2016-2020 рр: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2016-%D0%BF#Text>

Стратегічний план Міністерства освіти і науки України до 2024 року: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/diyalnist/plan-roboti>

Закон «Про професійну (професійно-технічну) освіту»: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>

Український пакт заради молоді-2020: <https://ukraine.unfpa.org/uk/pact-for-youth-2020-report>

Український пакт заради молоді-2025: <https://careerhub.in.ua/pact-for-youth-2025/>

Вебсайт Державного центру зайнятості: <https://www.dcz.gov.ua/>

WorldSkills Ukraine: <http://www.worldskillsukraine.org/worldskills-2020/>

Програма «EU4Skills: кращі навички для сучасної України»: <https://mon.gov.ua/eng/news/eu-programme-eu4skills-supports-ukraine-reforming-system-vocational-education-and-training>